

Műhelyvita sorozat – 3. ülés

A Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság (SZVT) Marketing Szakosztálya, valamint a Pénzügyi és Ellenőrzési Szakosztálya és a Gépipari Tudományos Egyesület (GTE) Ipargazdasági Szakosztálya és Szenior Fóruma 2007. május 30-án, szerdán, 15:00 órai kezdettel együtt tartotta előadói és vita ülését a Budai Technika Háza (Budapest, II. Fő utca 68.) III. emelet 337. termében.

1. Az előadás témája: Az ipari struktúra változásainak ipargazdasági vonatkozásai.

Előadást tartott: dr. Gágyor Pál, a GTE Ipargazdasági Szakosztály elnöke.

2. A vitaülés 2. témája: Hazánk gazdaságának, társadalmának elmúlt 17 éve dolgai, hibái, versenyképessége és a globalizáció fejleményei – marketing nézőpontokból.

(A műhelyvita sorozat március 28-i 1. ülésén kért és az április 25-i 2. ülésén ismertetett új vitaanyag bővített változata és a 2007. év első felének előadásai, vitaülései néhány egyéb, lényeges témája, hozzászólása.)

A vitaülés 2. témáját ismertette: dr. Kisfalvi Tibor, az SZVT Marketing Szakosztály elnöke, a GTE Ipargazdasági Szakosztály titkára.

Az előadói és vita ülésen jelen voltak 11-en:

Dr. Bognár Zoltán, GTE Ipargazdasági Szakosztály társelnöke,

Dr. Fésűs Károly, GTE Ipargazdasági Szakosztály társelnöke,

Dr. Fodor József, GTE Szenior Fórum,

Dr. Gágyor Pál, GTE Ipargazdasági Szakosztály elnöke,

Hanyecz Imre, GTE Szenior Fórum,

Horányi István, GTE Ipargazdasági Szakosztály,

Dr. Kisfalvi Tibor, SZVT Marketing Szakosztály elnöke, GTE Ipargazdasági Szakosztály titkára,

Dr. Michaletzky Vilmos, GTE Ipargazdasági Szakosztály,

Dr. Schuster Ede, SZVT Pénzügyi és Ellenőrzési Szakosztály elnöke,

Dr. Süle János, GTE Szenior Fórum,

Sütő László, GTE Ipargazdasági Szakosztály.

1. Az előadás témája: Az ipari struktúra változásainak ipargazdasági vonatkozásai.

Előadást tartott: **dr. Gágyor Pál**, a GTE Ipargazdasági Szakosztály elnöke.

Magyarországon az 1989-1990-ben bekövetkezett nemzetközi politikai, társadalmi, gazdasági változás elsöpörte az addigi ipari struktúrát. A szemünk láttára eltűnt a KGST piac, a hirtelen megnyílt másik, a világpiac pedig nem fogadta be a versenyképesség okán a mi termékeinket. A korábbi ipari üzemek és termékek egy része a multinacionális cégek irányítási struktúrájába került bele.

A magyar bányászati ipar leépült, mert nem bírta a versenyt. A magyar nehézipar sem tudott lényegében fennmaradni. A vezetők hibái miatt is tönkrementek egyes hazai iparágak. A kérdés az, hogy miként lehet változtatni az iparunk helyzetén, milyen iparágakkal kell az új ipari struktúrát létrehozni. A változáshoz tőke is és K+F eredmények is kellenek, miközben hazánkban az adósságállomány jelentősen nőtt.

A magyar találmányok száma olyan kevés, amire eddig nem volt példa. Három helyen keletkezhetnek találmányok. Az egyik bázis a Magyar Tudományos Akadémia intézményei lennének, de az ott működő humán és reálkutatók aránya nem megfelelő. A másik bázis lehetne a még működő ipar területe, viszont ezeknél a cégeknél 1990 után a kutató részlegek egy-két év alatt megszűntek, leépültek. A harmadik sáv az egyetemi kutatóhelyek világa, ezeknél azonban relatíve minimális a kutatási hely és erőforrás. A hazai tulajdonú magyar ipari struktúrában jellemzően kis és közepes vállalatok jöttek létre, s ma itt is minimális a K+F helyek száma.

A globális tőkét beengedtük 1990-től hazánkba, amelynek egy része azonban, különböző okok miatt, elment az országunkból. A nyugati tőke hozta ugyan a saját kutatásai, fejlesztései eredményeit, csak éppen a profit az anyacégnél jelent meg külföldön. A hazai gazdaságépítés feladata nem könnyű: a globális cég magyar gazdaságba történő beépülésének segítése mellett, a régiós és a helyi érdekek összhangba hozása is fontos érdek, különösen, hogy a globális tőke vertikálisan épüljön be a magyar gazdaságba, valamint annak megvalósítása, hogy input és output piaci és a hazai érdek viszonyok szempontjából is jól működjön. Ezekhez tudományos háttérrel kell szervezni úgy, hogy ennek eredményei a magyar gazdaságba bekapcsolódjanak, beépüljenek.

Befektetések előtt a globális cégek logisztikai szempontokat is mérlegelnek és egyre többen a négy, illetve három szállítási módú (trimodális) helyek kiválasztására törekednek. Ezen túl olyan koncepciókat lehetőségeket keresnek, amelyek Kárpát-medence vagy még nagyobb méretű térségre vonatkoznak.

Mindezekhez például, magyarországi mintául szolgálhat, piac és tudományos háttér szempontjából is végiggondolt, az egykori Almásfüzitői Timföldgyár helyén – többszörös kudarc után – új, korszerű komplex koncepció szerint, külföldi és hazai befektetéssel megvalósuló bioipari létesítmény csoport. (Az „Almásfüzitői Fejlesztés Rendszertechnikai Ábra” szinergizált gazdasági elemei, kapcsolódásai az előadáson részletesen bemutatásra kerültek.)

A koncepció kialakítását Swott-elemzéssel kezdtük: a várható erősségek, gyengeségek, kockázatok kutatásával, elemzésével, a következtetések megfogalmazásával. Ennek alapján a tevékenységi csoport alapkoncepciója bioenergetikai és logisztikai tevékenységi pillérekre támaszkodik. A koncepció és a „Rendszertechnikai Terv” vonzóvá tette a világcégek részvételét is a hazai befektetések mellett. Így elértük, hogy a Timföldgyárból megmaradt rozsdamentőből új komplex ipari pólus jön létre.

A koncepció szerint az első fázisban: 100 ezer négyzetméternyi meglévő épületkomplexumból 30 ezer négyzetmétert meghagyva, a többit mihamarabb le kell bontani robbantással, a robbantott anyagokat felhasználni, hasznosítva az új fejlesztéseknél.

Azóta az I. ütemben a rehabilitáció és a kárelhárítás megtörtént, és az új létesítmények tervezése megkezdődött:

- a biocentrum lesz butanol gyártással, európai elosztó központtal, hazai és nemzetközi tudásháttérrel;
- ötezer négyzetméter ökoinnovációs laborrészt felújítva, fejlesztve kiépítünk megfelelő tudásbázissal;
- a globális partnercéggel K+F labort működtetünk külföldi és magyar érdek szerint is: tudósjelöltek (doktoranduszok) részére, akik pályázati lehetőségek alapján működő

labort kapnak, az ösztöndíjak mellett dolgozva alkotó tudósokká válhatnak nemzetközi támogatással.

A butanol második generációs üzemanyag, kedvező, a benzinhez hasonló jellemzőkkel, s a mai autókba jelentős arányban műszaki átalakítás nélkül használható. A butanol hosszú távon is versenyképes termék. Az előállított butanolt trimodális logisztikával szállítjuk a biztos piacra.

A butanol előállítás során melléktermék is keletkezik: a cellulóz alapú DDGS anyag, amivel az erre a célra létrehozott erőműben zöldáramot állítunk elő és az országos villamos energiái hálózaton értékesítjük. Végül a hamu mellékterméket terveink szerint talajjavítás céljaira feldolgozva értékesítjük és hasznosítjuk.

Hozzászólások, vita

Dr. Fésűs Károly: A kilencvenes évek eleje óta az alacsony hatékonyság, a rossz vezetés és egyéb okok miatt hamar tönkrement a magyar ipar, s a társadalmi rendszer megváltozott: változtak a tulajdonviszonyok, a gazdálkodás és a termelő szerkezet, 1,3 millió ember állás nélkül maradt. Gyártmány és szerkezetváltás történt, s hazánkban csupán a híradástechnika, a gyógyszeripar és a háztartási gépek ipara termel. A szolgáltató tevékenységek is módosultak, s ehhez kapcsolódóan a gyártó-szerelő ipar is. Kérdés, hogy az ide települt külföldi tőke marad-e hazánkban vagy tovább vándorol. A tudományos kutatás, az egészségügy és az oktatás is a régi szinten maradt. Az ipar siralmas állapotának oka: a nagy cégeknél nem 2,5-szeres a teljesítmény.

Dr. Michaletzky Vilmos: Sajnos megszűntek az iparfejlesztő központok. A pénz 1990 előtt a trösztöknél volt, most a bankoknál. Iparfejlesztést szervező központ is alig maradt. A megtakarítás pénzei a bankok révén külföldre mennek. A technológia biztosítható itthonról vagy külföldről, s például a kőolajfeldolgozó iparban meg is éri a befektetés. Alapkérdés: hogyan lesz hazánknak saját tulajdonú új ipara?

Dr. Fodor József: Érdekes a bioalapú butanol téma, mert 20-30%-ban is felhasználható üzemanyagként. Üzemanyag megtakarítást lehetne elérni a gépeknél alkalmas kenőanyagokkal is, s ennek a feltalálója, Angliában oldotta meg az eljárást, a találmányt. Alkalmazni kellene a jobb kenést.

Dr. Schuster Ede: Az almásfüzitői téma második fele igen tetszett, de nem mentesíti a magyar vezetőket attól, amit az iparfejlesztés nullifikálásával előidéztek. Ezt nem lehet magyarázni. Az értékalkotó tevékenység hazánkban nagyon visszaesett. Így az EU kereteket sem használhatjuk ki. Nálunk a mezőgazdaság is fontos: támogatni kellene. Az iparpolitika hiánya a mezőgazdaságnál is gondokat okoz.

Dr. Bognár Zoltán: GTTE minapi előadásán elhangzott, hogy a fémes bányáinkat nem működtetjük, mert nincs iparpolitika. A Minisztérium szerint az ipar 15%-a magyar, s a többi külföldi. Koncepció kellene: hová akarunk eljutni? Az 1990-es évek elején 1,8 millió állás szűnt meg.

Dr. Süle János: Az energiaipart ismeri. Kérdés: milyen erőművet építsünk? A Mélyművelésű bányászat nálunk nem célszerű, de a lignitbányászás igen. Gázerőmű is lehet, de lesz-e

gázunk és mennyiért? Ez lesz a legdrágább. A piac határozza meg, hogy miből lesz az energiabázis.

Dr. Kisfalvi Tibor: A múlt század ötvenes éveiben az Országos Tervhivatal Titkárságán dolgoztam ágazati iparfejlesztési és egyéb ágazatfejlesztési témákban, meg például esetenként az egyik elnökhelyettes mellett, bizottsági titkáráként koncepciókkal, stratégiákkal.

Ezek a tématerületek az első hatalmas érvágás akkor történt, amikor 1957-ben a több mint 2500-as létszámú Tervhivatalból szélnék eresztették az ágazatfejlesztő szakemberek zömét és a portásokkal, takarítókkal és karbantartókkal együtt 350-es létszámú Tervhivatal maradt.

A helyzet 1990 után romlott el teljesen, amikor szabadon kinyíltak a határaink és a globális, multinacionális világcégek elszívták világgá, sokszoros fizetésekkel, eleinte a több évtizedes gyakorlatú ágazatfejlesztő szakembereinket, majd később a többit is.

Van olyan vélemény is, hogy a tárcáknál ma ilyenek nincsenek, mert nem maradtak, s emiatt nem mennek a témáik, csak erről ma nem szokás beszélni, soha, sehol. Így az emberek nem értik, hogy miért nem készülnek, miért nincsenek ágazatfejlesztési politikák, stratégiák, taktikák, koncepciók.

Hát – egyebek mellett – ezért vagyunk fényévekkel elmaradva a világgazdaság élbolyától! Ez a tudás nem pótolható semmivel. Csak megszerezni lehet (nem könnyen) – a tudást és gyakorlatot – és megszerezni kell!

Ennyit az ágazatfejlesztésekről, az iparfejlesztési politikákról, koncepciókról és stratégiákról, taktikákról, meg, hogy felelős-e ezért bárki, meg, ha igen, akkor miért?

A felelősség ott kezdődik, hogy miért nem tudtuk kellőképpen megfizetni ezeket a kulcsfontosságú szakembereinket, s erről miért nem beszél hazánkban senki, semmikor? Ezek az igazi kérdések!

Válaszadás

Dr. Gágyor Pál: Kiegészítésül megemlítette, hogy jelentős kísérletek folynak, s hosszabb távon nem kizárt, hogy a cellulózt majd nanotechnikai módon szabadalni lehet és akkor cellulózból is lehet üzemanyagot előállítani, ami újabb, nagyobb mennyiségű bio alapanyagot adhat a bio üzemanyag előállítás céljaira.

2. A vitaülés 2. témája: Hazánk gazdaságának, társadalmának elmúlt 17 éve dolgai, hibái, versenyképessége és a globalizáció fejleményei – marketing nézőpontokból.

A vitaülés 2. témáját ismertette: **dr. Kisfalvi Tibor**, az SZVT Marketing Szakosztály elnöke, a GTE Ipargazdasági Szakosztály titkára.

Bevezetés

Magyarország gazdaságának, társadalmának elmúlt 17 éve dolgait, hibáit, versenyképességét és a globalizáció fejleményeit marketing nézőpontokból a kétezres években a GTE Ipargazdasági Szakosztálya és Szenior Fóruma és az SZVT Marketing Szakosztálya, valamint a Pénzügyi és Ellenőrzési Szakosztálya időnként külön és többször együttesen áttekintette, vizsgálta előadói és vita ülésein.

Abból indultunk ki, hogy az USA területén 1904-ben a főiskolákon, egyetemeken megkezdődött a piacozás tudományának, a folyamatos, naprakész beszerzési és értékesítési piackutatásnak, piacelemzésnek, piacszerzésnek, angol szóval a marketingnek az oktatása, majd a gazdaságban az alkalmazása. Mindezt tanulmányozva, elsajátítva a japánok az ötvenes évektől, a nyugat-európaiak a hatvanas évektől valósították meg eredményesen. A kelet-európaiak pedig a hetvenes évektől kezdték meg a marketing oktatását, bár még a tervgazdálkodás körülményei között éltek.

A XX. század során jelentős számban létrejött és eredményesen, versenyképesen tevékenykedett a globális, multinacionális rendszerek, szervezetek zöme, az egyéb gazdasági rendszerek, szervezetek viszont egyre kevésbé, többnyire nem. A globális, multinacionális szervezetek komplex, vertikális rendszerei csúcán – a rendszerközpontban – jelent meg a profit zöme, viszont a részrendszereinél, alrendszereinél, elemeinél, a beszállítóknál többnyire a morzsák, a szerény jövedelem, esetleg (például főként a hetvenes évek második felében Kínában) a szegénység, ipari, mezőgazdasági és egyéb gazdasági ágazatokban egyaránt.

A XXI. század elején, máig: a gazdasági tevékenységet jelentősen, jellemzően átalakították, változtatják a több kontinensen megszervezett, létrejött hatalmas piacok Észak-Amerikában, Európában, Kína, India területén és egyebütt.

1. A globalizáció fejleményei

Mottó: A fejlett országok életszínvonalához a globális kihívásoknak megfelelő versenyképesség, tudás és teljesítmény nélkül nem lehet eljutni.

Kovács László, hazánk egyik EU biztosa, az EU biztosok 2005 szeptemberi vallóniai szemináriuma egyik megállapítását ismertette az itthoni sajtóban a következőképpen: „Ha Európa nem alkalmazkodik a globalizációhoz, múzeumává válik, míg Kína a világ műhelyévé.”

Az EU biztosainak vallóniai szemináriumi előre jelzése már a 2005. évben az EU múzeumává válási lehetőségéről talán számunkra is figyelmeztetés lehet, annál is inkább, mivel a világsajtó ugyancsak a 2005. évben, szeptember elején, információt adott arról, hogy „Kína a közeljövőben 50 új globális céget, rendszert szervez és működtet majd.”

Ez azt jelenti, hogy Kína ezután főként nem beszállítója lesz Észak-Amerika és Európa, meg mások cégeinek, mint eddig, hanem saját globális komplex vertikális rendszerei, cégei révén maga értékesít is, viszi el a maga által előállított végtermékeket is ezután a világ piacaira. Ha mindez megvalósul, akkor ez az EU és a mi számunkra egyaránt nehéz helyzetet okozhat, s célszerű, ha az iparunk is felkészül erre. Kiegészítésül érdemes figyelembe venni, hogy az öt kontinens összes kutatóhelyének 60%-án kínaiak dolgoznak és Kínán kívül 100 millió kínai él.

Matthias Platzeck, a német SPD akkori új elnöke, a 2005. év novemberében a globális világban helyel-közzel gondokkal küzdő német gazdaságnak példaképeket jelölt meg, s kemény kritikát mondott a múlt receptjeinek ajánlgatóiról a következők szerint: „Németország gazdasága számára a globális kihívásokhoz történő sikeres alkalmazkodás

terén Dánia és Finnország tekinthető példaképnek, s akik a múlt receptjeit ajánlgatják, becsapják a társadalmat.”

Gazdaságunk számára rendkívül lényeges, hogy a globalizációs versenyképesség, tudás és teljesítmény ügyeiben a mi receptjeink milyenek voltak, s milyenek ma? Kérdés továbbá, hogy milyen a globális kihívásokhoz történő sikeres alkalmazkodásunkhoz szükséges anyagi és szellemi színvonalunk? Ugyancsak kérdés számunkra, hogy Magyarországon a múlt és a ma receptjei helyett milyenek legyenek a jövő receptjei az iparunkban, élelmiszergazdaságunkban és egyebütt, s ehhez milyen globalizációs tudás kell, milyen szellemi színvonal?

A versenyképes globális, multinacionális szervezetek tudásgazdag, digitálisan globalizált, komplex, vertikális agrár, ipari és egyéb rendszerek. Működési módszereikkel – a szervezet tevékenységéhez szükséges általános műszaki és közgazdasági tudás mellett – kiemelten az informatika, a rendszerelmélet, a marketing és a számítógépes gazdaságmatematika (operációkutatás) alapjára épülve, ezek speciális, együttes alkalmazásával folyamatosan végzik a globális, multinacionális szervezet rendszertervezését, rendszerszervezését, rendszerműködtetését, rendszerkutatását és rendszerfejlesztését (például: Nokia).

A globalizációs tudásgazdagságért, a globalizáltságra képzettségért hazánkban nem kevés a tennivaló. Akik – a globális szervezet tevékenységéhez szükséges általános műszaki és közgazdasági tudás mellett – esetleg még máig sem szerezték meg a versenyképes globális, multinacionális szervezetek működtetéséhez a skandinávok versenyképességi szintjéhez hasonló informatikai, rendszerelméleti, marketing és számítógépes gazdaság-matematikai tervezési (operációkutatási) ismereteket posztgraduális képzésen vagy egyébként, azok – ha tehetik – szerezzék meg (elméletben és gyakorlatban igen magas szinten).

A globalizációs versenyben a folyamatos, naprakész beszerzési és értékesítési globális piaci információk megszerzése és elemzése után – a szintén folyamatos piacszervezés mellett – a teljes globális rendszer minden tevékenységénél folytonos, globálisan versenyképes innováltságot kell elérni, teljesíteni. A GTE által a MACH-TECH 2007 kiállításon tartott innovációs témájú konferencián a General Electric Hungary Zrt. részéről Csapody Miklós előadta, hogy a cégüknél a piaci igényeket vizsgálják először aszerint, hogy annak teljesítése mennyi profitot hozna, s abból milyen mértékű innovációra költhető és mennyi kiadás, s ezek figyelembe vétele, elemzése után döntenek, hogy melyik piaci igény teljesítésére szerződnek.

A több vagy összes kontinensű globális szervezet, rendszer minden műszaki, pénzügyi, kutatási, fejlesztési, termelési, beszerzési, értékesítési és egyéb tevékenységének minden adatát, információját számítógépes információs rendszerű módszerrel kell rögzíteni, digitálisan kezelni. Tehát digitálisan globalizáltság kell.

A versenyre épülő piacgazdaságban a globalizációs tudásgazdagság, a globalizáltságra képzettség, a globálisan versenyképes innováltság és a digitálisan globalizáltság egyaránt: „sine qua non” (ami nélkül nem megy – a globális szervezet, rendszer versenyképes működtetése). – Ne reméljük, enélkül nem megy.

Tavaly év végén Bokros Lajos azt nyilatkozta, hogy „nem látom azokat a növekedési gócpontokat, amelyek 2009-től meglódnának a magyar gazdaság szekerét” (Figyelő, 2006. 51-52. szám 13. oldal). Ez bizony az ország pénzügyi egyensúlyát nem kis mértékben érintené, ha addig nem kerülne megoldásra. Viszont Bokros Lajos nyilván olyan mértékű növekedési gócpontra gondolt – különben meg sem említette volna –, amely csak

globalizáltsággal, új, globális mértékű, magyar rendszerközpontú szervezettel, rendszerrel (szervezetekkel, rendszerekkel) valósítható meg. Kérdés, hogy hazánkban bárki látja-e vagy sem a növekedési gócpontokat – amelyek csak globalizáltsággal, új, globális mértékű, magyar rendszerközpontú szervezettel, rendszerrel (szervezetekkel, rendszerekkel) valósíthatók meg – a magyar gazdaságban és azon belül a gépiparunkban, élelmiszergazdaságunkban vagy egyebütt létrehozott magyarországi globális rendszerközponttal, s ha igen, hol, mikor és hogyan?

Végül a globalizáció fejleményei vizsgálatánál vegyük figyelembe, hogy a svájci Davosban ez év elején azt a meglepő eredményt ismertették a világ elitjének találkozóján, hogy: „A világ a hetvenes évek óta nem növekedett annyit, mint az elmúlt fél évtizedben, a globalizáció „klasszikus” korában. És nem a fejlettek jóvoltából.” (Népszabadság, 2007. január 27., szombat, 3. oldal, „Davosi dramaturgia” – Aczél Endre).

Tehát az elmúlt fél évtizedben, 2002 elejétől a 2006. év végéig, a globalizáció „klasszikus” korában, a fejletlen országok jóvoltából a világ gazdasága többet növekedett, mint a hetvenes évek után, 1980 elejétől a 2001. év végéig terjedő 22 év alatt, a fejlett országokkal együtt.

2. A versenyképesség

A Világgazdasági Fórum 125 országra kiterjedő – 2006. szeptember 26-án közzétett – versenyképességi rangsorában: 1. Svájc, 2-5. Finnország, Svédország, Dánia és Szingapúr, 6. Egyesült Államok (2005-ben az első helyen volt), 7-10. Japán, Németország, Hollandia és Nagy-Britannia.

Magyarország a 35-ik helyről a 41-ikre esett vissza 2005-ről 2006-ra, jórészt a pénzügyi egyensúly megbomlása miatt.” (Népszabadság, 2006. szeptember 27., 15. oldal.) Minket Tunézia a 30-ik helyen megelőz.

Hazánk 84 évnyi, 1920-tól 2004-ig tartó pénzügyi egyensúly megbomlásos dolgairól érdemes áttekinteni az egyik KSH ECOSTAT-os szakember nyilatkozatát, Lóránt Károly írását „Harminc év” címmel a Magyar Nemzet 2004. június 26-i számában, a Hétvégi Magazin részben, a 21. és a 30. oldalon.

A vállalkozói versenyképesség pénzügyi hátterének elemzését és fejlesztésének aktuális lehetőségei vizsgálatát a gazdálkodó egység piaci helyzetének más egységhez képest elfoglalt helyzete összehasonlításával és a helyzet javítása lehetőségei felmérésével célszerű kezdeni. Rendszeres rangsorfigyelés kell a menedzsment részéről mennyiségi és minőségi szempontok szerint, és pedig nemzetközi, hazai és regionális ismérvek alapján, objektív közgazdasági kategóriaként kezelve, annak tudatában, hogy a vállalkozói helyzet befolyásolható.

A mindenkori vállalati rangsor eredményessége és pénzügyi kifejeződése a ráfordítások és a hozamok szembeállításával mérhető. Az adatokhoz a hozzájutást a vállalatoknak kell megszervezni. Egyre fontosabb a versenytársak megfelelő adatainak ismerete.

A skandináv államokban az utóbbi évtizedekben versenyképes globális komplex vertikális rendszereket szerveztek, működtetnek (például: a finn NOKIA cég az öt kontinensen versenyképes mobiljaival), – viszont Európa, s az Európai Unió sok államában nem

szerveztek ilyen versenyképes globális rendszereket, rendszerközpontokat, így nálunk sem, s persze ez nem kevés gonddal jár számunkra, s a továbbiakban a gondok fokozódnak.

A dánok a mezőgazdaságukat először a múlt század ötvenes és hatvanas éveiben kezdve rendszeres képzéssel versenyképessé tették. Majd egyre szélesebb körre kiterjesztve, folyamatos, naprakész beszerzési és értékesítési piackutatással, piacelemzéssel és piacszervezéssel a sertésenyésztésüket, a sertésvágást és feldolgozást angliai irányú sertéshús exporttá szervezték. Azután a kilencvenes évekre öt kontinensen versenyképes globális komplex vertikális rendszerre fejlesztették tovább. Végül 2004-re: a 25 millió sertést termelő, feldolgozó, öt kontinensre exportáló globális komplex vertikális rendszerük e téren a legeredményesebb, s mindenütt versenyképes lett, például: dán-svéd gépipari fejlesztéssel megvalósult automata, ember nélküli, zárt, steril légtérű sertéshízaló telepekkel, valamint – a korábbi 78 vágóhid helyett – ultramodern, 25 millió sertést vágó és feldolgozó két vágóhíddal.

Dr. Raskó György akadémikus 2006 nyarán közölte, hogy a dánok rendkívül versenyképes globális tevékenysége a 2005. évben is 25 millió Dániában előállított és feldolgozott sertés exportját hozta. (Magyarország pedig 2005-ben csupán egymillió sertést exportált.) A 2006. évben is a dánok előzőekhez hasonló sertésexport teljesítménye történt. – Vajon mi magyarok - mindezek folyamatos ismeretében - miért nem hoztunk létre ilyen jellegű globális és multinacionális komplex vertikális rendszereket a dánokhoz hasonlóan az EU-ba történő belépés előtt és a belépés óta az élelmiszergazdaságunkban, az iparunkban és egyéb területeken?

Hazánkban – az Európai Unióba történő belépés után is – úgy tűnik, hogy csak akkor lehet a gazdaságunk versenyképes, sikeres, eredményes, ha a globális, multinacionális rendszerek, szervezetek zömének működési, fejlesztési, informatikai, rendszerelméleti, marketing és számítógépes gazdaságmatematikai tervezési (operációkutató) módszereit megismerve, a világpiacon fellelhető piaci réseket megtalálva, módszereiket mezőgazdaságunkban, iparunkban, gépiparunkban és egyéb gazdasági ágazatainkban alkalmazzuk.

Célszerű, ha az első időszakban nem a már eredményes globális rendszerekkel, cégekkel versenyezve, hanem mellettük, a piaci résekben globális sikereket elérve visszük a gazdaságunkat.

3. Hazánk gazdaságának, társadalmának elmúlt 17 éve dolgai, hibái

A műhelyvita sorozat 1. ülésén, 2007. március 28-án, „A globalizáció fejleményei” témájú előadás kapcsán, a hozzászólások, javaslatok, vita során felmerült:

Hazánk gazdaságának, társadalmának elmúlt 17 éve dolgait, hibáit kíséreljük meg – az ez évi műhelyvita sorozatban – tárgyszerűen megfogalmazni, elemezni, vitatni.

Az első kérdés: Elsősorban, általában milyenek voltak hazánk gazdasága, társadalma elmúlt 17 évének dolgai, hibái?

Szerintem: a hazai elitben 1989-ben és azután is 40 éves tervtudás, műszaki és gazdasági tudás és rutin volt. Hiányoztak a dán, svéd, finn újabb módszerek, ezért fényévekkel maradtunk el a versenyképességben tőlük, s így csak eladni lehetett az élelmiszeripart, felszámolni a versenyképtelen ipari üzemeket.

Az élelmiszergazdaságban nem épültek ki 1990-től mindmáig az 1989-ben félig meglévő komplex vertikális rendszerek – a számunkra új, versenyre épülő piacgazdálkodási feltételeknek megfelelően – a fogyasztókig. Főleg nem épültek ki globálissá, több kontinenses, globális komplex vertikális rendszerre, magyar rendszerközpontokkal. – Az ipari üzemek tervezdálkodós elitje nem lehetett hirtelen felkészült a piacgazdálkodás kemény feltételeinek megfelelően.

A versenyre épülő piacgazdaságban a felébredésünk elmaradt mindmáig. Az elit számára a szükséges posztgraduális képzettségek és rutin – az egyre keményebb piacgazdálkodási feltételek mellett és ellenére – szinte nulla maradt. Pedig míg mi tervezdálkodtunk, a piacgazdaság továbbhaladt, s nem keveset. A hazai mezőgazdaságunkat 1990 után, óta a megtárgyalt, megismert dán módszerekkel nem hoztuk világszintre. Hazánk gazdasági ágazataiban – a magyar tulajdonú cégekben – ma sincsen folyamatos, naprakész beszerzési és értékesítési oldalú piackutatás, piacelemzés és eszerinti piacszerzés, pedig másként versenyképesség nincs.

A társadalmi oldal elitje még csak nem is ígért hazánknak soha világszintű gazdag országot. A társadalmi oldal elitje még csak nem is ismertette a módszereit a világszintű gazdag Magyarország elérésének, a megvalósításról nem is beszélve.

A második kérdés: A globalizációs versenyképesség, tudás, szellemi színvonal és teljesítmény ügyeiben a mi receptjeink milyenek voltak, milyenek ma és milyenek legyenek a jövőben?

Szerintem: a versenyre épülő piacgazdaságban tudásgazdasági téren a receptjeink fényévekkel elmaradóak máig, főként az informatika (digitálisan globalizáltság), a marketing, a rendszerelmélet, az operációkutatás és az innováltság terén, és pedig egyaránt ismerethiány és rutinhány miatt.

A jövőben: hajrá! Kell hozzá 20-30 év, sajnos. Nekem mindezek többé-kevésbé megismerése és ezekben némi rutin szerzése: több mint 40 évet kívánt. Lassú vagyok.

A harmadik kérdés: A skandinávok globális versenyképességi szintje eléréséhez mikor, mit tegyünk [informatika (digitálisan globalizáltság), marketing, rendszerelmélet, operációkutatás, innováltság és egyéb terén]?

Szerintem: mostantól hajrá! Kell hozzá – tudás és rutin – 20-30 év, sajnos. Eddig legalább 17-18 évet vesztettünk. Jobb későn, mint soha!

De, persze, rutinos skandináv hozzáértőt meghívni 1989 után – ha az elit tudta volna, hogy miért és mikor – nem lett volna rossz és most vagy ezután sem lenne az. A finnek is ezt tették előszörre, amikor 2000-ben kezdve, mintegy másfél év alatt létrehozták – külső skandináv segítséggel – a Nokia versenyképes globális rendszerét.

A negyedik kérdés: Milyen ma hazánkban a vállalkozói versenyképesség pénzügyi háttere?

Szerintem: sokoldalúan és többféleképpen szerény, roppant szerény. A pénzügyi héttér elemzésének és fejlesztésének aktuális lehetőségeit a műhelyvita sorozat 2. ülésén, 2007. április 25-én, dr. Schuster Ede előadása adta, sorolta fel.

Az ötödik kérdés: Mi magyarok miért nem hoztunk létre a dán sertésexportához és a finn Nokiához hasonló globális komplex vertikális rendszereket – dán és finn rendszerközpontoz hasonlóan – magyar rendszerközpontokkal?

Szerintem: hiányzott a probléma felismerése, az akarás, a tudásgazdagság és a rutin.

Ilyen témákhoz – mint már említettem – az eddigiek során rutinos skandináv hozzáértőt meghívni nem lett volna rossz, de most vagy ezután sem lenne az, ha Magyarországon valakikben felébredne a problémák felismerése és az akarás, majd hazánkban is kellőképpen bővülne a tudásgazdagság és a rutin.

Hatodik kérdés: Melyek lehetnek azok a – múlt év végén Bokros Lajos által hiányként említett – magyar növekedési gócpontok, amelyek 2009-től meglódíthatják a magyar gazdaság szekerét?

Szerintem: mint már a március 28-i vitaülésünkön is elmondtam, a világpiacon számunkra fellelhető piaci réseket a globális komplex vertikális magyar rendszerek részére megtalálva, létre kell ilyen rendszereket – legalább kettőt, hármat – hazánkban is hozni, hazai rendszerközponttal, a mezőgazdaságban, az iparban és egyéb gazdasági ágazatokban. Most, mielőbb.

Ezek lehetnek azok a növekedési gócpontok, amelyek kellőképpen meglódíthatják a magyar gazdaság szekerét, jelentős profitjukkal, ha jól tervezzük, szervezzük, működtetjük, fejlesztjük. Ezek nélkül – várhatóan – 2009-ben és azután az éves GDP hazánkban nem lesz elég az országos feladatok megoldásához. Gyanítom, hogy ez – sajnos – „sine qua non” (ami nélkül nem megy, 2009-től).

4. A teljesítmény: hogyan menjen mégis a magyar gazdaság szekere?

Mottó: Bárkinek ahhoz, hogy megállapíthassa: valami miért nem megy, többnyire elegendő nyolc általános iskolai tudás is. Mi – a versenyképes tudás birtokában – keressük azt, hogyan megy mégis!

A teljesítmény vonatkozásában – miként említettük – abból induljunk ki hazánkban:

Csak akkor lehet gazdaságunkban versenyképes megoldás, siker, eredményes teljesítmény,

- ha a globalizációs tudás, a globális, multinacionális rendszerek, szervezetek zömének minden – működési, fejlesztési, informatikai, rendszerelméleti, marketing és számítógépes gazdaságmatematikai tervezési (operációkutatási) – módszerét megismerve,
- a világpiacon fellelhető piaci réseket megtalálva,
- versenyképes módszereiket, tudásukat és teljesítményüket
- a mezőgazdaságunkban, iparunkban és egyéb gazdasági ágazatainkban alkalmazzuk.

A globalizációs tudás megszerzését skandináv tudományos, szakmai tanulmányutak, skandináv személyes kapcsolatok és szakirodalmi információk 30-40 éve megadták.

Az informatikai tudás és praxis különböző szinteken többünknek évtizedek óta adott.

A rendszerelméleti tudás az MTA-ban, az OMFB-ben világszintű, nemzetközi anyagokban már a múlt század hetvenes éveiben széles körűen elérhető volt, mindez az NJ Számítógéptudományi Társaság 1976-os soproni rendszerelméleti konferenciájától kezdve megvitatásra került hazánkban is. Általános hazai globális rendszerközpontú ágazati koncepciók megfogalmazása történt a hetvenes évek második felétől a nyolcvanas évek második feléig a gyakorlati globális alkalmazás számára is. Az MTA-ban a hetvenes évek közepén Rendszerkutatói Komplex Bizottságot hoztak létre és ennek például több évig működött Agráripari Termelési Rendszerek Munkabizottsága is, megvitatva „Az agráripari termelési rendszerek rendszerelméleti alapjai” című tanulmányát.

A Gépipari Tudományos Egyesület Ipargazdasági Szakosztályában a múlt század hatvanas éveinek második felétől szinte teljes körű marketing világirodalom állt rendelkezésre magyar fordításban. Ezek témáit 1978-tól húsz éven át havonta tartott vitaüléseken a GTE Ipargazdasági Szakosztályában széles körben tárgyaltuk. Az Ipargazdasági Szakosztály néhány tagja a hetvenes évek elejétől évtizedekig részt vett a budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen és az Állatorvostudományi Egyetemen a marketing oktatás megindításában és folytatásában.

Az operációkutatás hat féléves posztgraduális oktatása a budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen a hatvanas évek elején kezdődött közel hatszáz résztvevővel. Az itt szerzett tudást a hatvanas évek közepétől a praxisban ezt követően hazánkban alkalmazták is.

Most aztán mindezt alkalmazzuk is! Először kezdjük úgy, hogy kutassuk és találjuk meg a különböző gazdasági ágazatokban világszerte elérhető, létező piaci réseket. Induljunk ki – a már többször említett – igen eredményes, versenyképes dániai globális mezőgazdasági sertésenyésztés, feldolgozás és értékesítés, valamint a – szintén öt kontinensen versenyképes – finn Nokia példái alapján.

Az sem lenne rossz, ha a dánok példáját követve: mezőgazdaságunkat, a falut – versenyre képes világpiac-gazdasági szinten – rendszeres képzéssel, továbbképzéssel, majd a legkorszerűbb iparfejlesztéssel, végül néhány globális rendszermegoldással, hazai rendszerközponttal versenyképesé tennénk. Mégpedig most mindjárt kezdve, nem várva még tovább, mert 1990-től mindez elmaradt.

Mindezek után ismét felvetve: ha Bokros Lajos a 2006. év végén nem látta azokat a növekedési gócpontokat, amelyek 2009-től meglódíthatnák a magyar gazdaság szekerét, mi itt a mai vitaülésünkön – az előadást, ismertetést meghallgatva – mindezeket figyelembe véve látjuk-e a növekedés gócpontjait vagy még mindig nem, s akkor miért?

A mai vitaülés 2. témájához észrevételeket, módosító, kiegészítő hozzászólásokat, javaslatokat kérek. A műhelyvita sorozat 4. ülése 2007. szeptember vége körül lesz. Az időpontot meghirdetjük és az eddigi résztvevőknek meghívót küldünk.

Budapest, 2007. július 30.

dr. Kisfalvi Tibor sk.

az SZVT Marketing Szakosztályának elnöke,
a GTE Ipargazdasági Szakosztályának titkára

mobil: 20/352-23-11; e-mail: kisfalvi.1@uze.net